

ΔΑΝΙΗΛ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Δανιὴλ Γεωργόπουλος ἦτο λόγιος καὶ ἱκανὸς κληρικὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐγεννήθη ἐν τῷ χωρίῳ Ζυγοβιστίῳ τῆς εὐάνδρου Γορτυνίας τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται μίαν περίπου ὥραν μακρὰν τῆς Δημητσάνης, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτει τοῦ ἰη' αἰῶνος ἐσπούδασε δὲ ἐν τῇ περιωνύμῳ αὐτῆς Σχολῇ, ἔχων ὡς διδασκάλους τοὺς σοφοὺς Ἀγαπίους οἰνινες ἰδρῦσαντο αὐτήν, ὡς ὑψιφανῆ φάρον, διαχέοντα τὸ φῶς τῆς ἀληθοῦς παιδείας εἰς τοὺς διψῶντας Ἕλληνας ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς δουλείας. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του, διωρίσθη τὸ πρῶτον διδάσκαλος ἐν Ζυγοβιστίῳ¹ καὶ κατόπιν ἐν τῇ Δημητσάνῃ, ἔνθα ἐδίδαξεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἐδίδασκε κυρίως εἰς τὰς μικρὰς τάξεις τῆς Σχολῆς, ἀλλ' ἐν αὐτῇ ἐξηκολούθει νὰ διδάσκηται καὶ νὰ μελετᾷ προαγόμενος, διότι ἐν τῇ Δημητσάνῃ ὑπῆρχε βιβλιοθήκη ὁλονὲν πλουτιζομένη ὑπὸ πολλῶν δωρητῶν καὶ ἐξ ἀγορᾶς χρησίμων βιβλίων. Ἐπί τινα χρόνον ἐδίδαξε καὶ ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Βυτίνης.

Κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐκλείσθη ἡ Σχολὴ καὶ οἱ διδάσκαλοι διεσκορπίσθησαν. Ὁ δὲ Δανιὴλ, ὅστις ἦτο καὶ μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας, διωρίσθη ὑπὸ τῆς Πελοποννησιακῆς Γερουσίας διδάσκαλος ἐν Τριπόλει τῷ 1822².

1. Τριάκοντα ἔτη πρὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἰδρῦθη Σχολεῖον καὶ ἐν Ζυγοβιστίῳ ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ἀβραμίου ὄντις, διὰ τὴν περὶ τὰ μαθηματικὰ κυρίως ἱκανότητα, προσεῖλκυσε πολλοὺς μαθητὰς καὶ ἐκ τῆς Μεσσηνίας. Ἐκ Ζυγοβιστίου κατάγονται καὶ ἄλλοι σπουδαῖοι ἄνδρες καὶ Ἀρχιερεῖς, ὡς ὁ Λαρίσης Ἀνθίμος (Καρδαρᾶς), ὁ Μεθάνης Μελέτιος (Ἀγγελόπουλος), ὁ Ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως (Φωτεινόπουλος) κατόπιν Καρουπόλεως. Τοῦ Σχολεῖου Ζυγοβιστίου ὑπῆρξαν μαθηταὶ ὁ Γρηγόριος Κεντηρᾶς, Δανιὴλ Θεοφιλόπουλος, Δοσίθεος Μιχαλόπουλος, διδάσκαλος ἐν Δημητσάνῃ καὶ ἄλλοι.

2. Ἡ Πελοποννησιακὴ Γερουσία συνῆλθεν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ τῶν Καλτεζῶν τῆς Μαντινείας περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου 1821. Ἡ συνέλευσις τῶν προκρίτων ἐξέλεξε πρόεδρον τὸν Πετρόμπετην Μαυρομιχάλην καὶ ἐν αὐτῇ παρίσταντο ἐκ τῶν κληρικῶν ὁ Βρεσθένης Θεοδώρητος ἐκ Νεμνίτσης τῆς Γορτυνίας, ὁ Ἔλους Ἀνθίμος, ὁ Πρωτοσύγκελος Ἀμβρόσιος καὶ ὁ Παναγ. Οἰκονόμου, ἱερεὺς. Ἡ Συνέλευσις αὕτη ὄρισεν ὡς ἔδραν τὴν κομπολίην τῆς Στεμνίτσης ἐν Γορτυνίᾳ διὰ τὸ ὀχυρὸν αὐτῆς, ὡς ἔμβλημα δὲ τῆς σφραγίδος Σταυρὸν ἐπὶ κλάδου δάφνης μετὰ τῶν ἀκροτελευταίων στοιχείων «ΙΣ ΧΣ» καὶ τὴν ἔπιγραφὴν «† ἡ Γερουσία τῆς Πελοποννήσου». Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, κατὰ τὴν γενομένην Ἐκκλήνην τελετήν, ὁ Ἐπίσκοπος Ἔλους (ἐκ τοῦ χωρίου «Στενοῦ» τῆς Τριπόλεως) ἀρκάσας ἀπὸ τῆς ζώνης

Ἡ Γερουσία, ἀναγγέλλουσα τὴν οὐσίαν τοῦ ἐν Τριπόλει Σχολείου, καὶ τὸν διορισμὸν ἐν αὐτῷ τοῦ λογίου κληρικοῦ Δανιήλ, παρακαλεῖ μετ' ἐνθέμου ζήλου τοὺς Ἑλληνας ἵνα πέμψωσι τὰ τέκνα των εἰς αὐτὰ ἐπισφραγίζεσθαι δὲ ἡ εὐσεβεία καὶ φιλοπατρία, περιουαζομένη προκήρυξις αὕτη οὕτως. «Στοχασθῆτε ὅτι ἂν παραμελήσετε τὸ χρέος σας ὑποπίπτετε εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Πατρίδος, ἥτις εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τῆς ἔχει ὅλας τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τῆς. Στείλατέ τα λοιπὸν εἰς τὸ Σχολεῖον διὰ νὰ γείνωσιν εὐσεβεῖς, τίμιοι καὶ ἐνάργοι πολῖται· ἄλλο δὲν θὰ ἐξοδεύητε παρὰ διὰ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ζωοτροφίαν των καὶ διὰ τὰ βιβλία των. Λοιπὸν κάμειτε τὸ χρέος σας διὰ νὰ σοῦ τὸ ἀναπληρώσουν καὶ αὐτὰ εὐγνωμόνως εἰς τὸ γῆρας σας».

Ἀλλὰ τὸ Σχολεῖον τοῦτο ἐν Τριπόλει ἤκιστα ἠδύνατο νὰ εὐδοκίμησῃ ἐν μέσῳ τοῦ ὀρυμαγδοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Διὰ τοῦτο ὁ κληρικὸς Δανιήλ Γεωργόπουλος προσελήφθη κατόπιν, ὡς Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῆς Θρησκείας καὶ παρέμενεν ἐν Ναυπλίῳ. Εἰργάζετο ἐν τῇ θέσει ταύτῃ εὐόρκως πρὸς ὠφέλειαν τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τε πνευματικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀπόψεως. Ἀναφέρομεν τὸ ἐξῆς. Ἐν τῷ Ἁγίῳ Ἰωάννῃ τοῦ Ἄστρους (ἐν Κυνουρίῳ) ὑπῆρχε Σχολὴ ἣν ὑλικῶς ἐνίσχυσε ὁ ἐν Τεργέστῃ διαμένων Δημήτριος Κασσιώτης. Ἡ Σχολὴ αὕτη ἐλέγετο «*Ἑλληνικὸν Μουσεῖον*» καὶ ἐφοίτων πολλοὶ μαθηταὶ πανταχόθεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ τὸ πλεῖστον μεγάλοι τὴν ἡλικίαν, ἐχαρτοπαίζον καὶ δὲν κατέγινοντο εἰς τὰ μαθήματα. Τὸ Ὑπουργεῖον ἐξέδωκε, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀφορισμὸν ὃν ὑπογράφει «εἰς ἀπουσίαν τοῦ Ὑπουργοῦ» ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Δανιήλ.

Ἄριθ. 1581 τῇ 20 Ἰουνίου 1824. Ἐν Ναυπλίῳ

*Πρὸς τοὺς Ἐθλαβεστάτους ἱερεῖς καὶ τιμίους δημογέροντας
τῆς κομοπόλεως Ἁγίου Ἰωάννου*

Ἰκανὴν πληροφορίαν ἔλαβε τὸ Ἱερὸν τοῦτο Ὑπουργεῖον ὅτι ὀλίγος καιρὸς εἶναι ἀφ' οὗ ἐπεκράτησε μία κακὴ συνήθεια καὶ ἀταξία εἰς τοὺς νέους τῆς κομοπόλεως οἱ ὅποιοι, ἀντὶ νὰ καταγίνωνται οἱ μὲν ἀνήλικοι εἰς τὴν σπουδὴν τῶν μαθημάτων, διὰ νὰ διδαχθοῦν τὴν πίστιν τους, νὰ καλλωπίσουν τὰ ἥθη τους μὲ τὴν σεμνότητα καὶ εὐτα-

τοῦ Σωτηρίου Χαραλάμπους τὰ δύο πιστόλια καὶ σταυρώσας αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἁγίας εἰκόνης τοῦ Χριστοῦ, στραφεῖς δ' ἔπειτα πρὸς τοὺς ἐκκλησιαζομένους, προσέβαλεν αὐτὰ καὶ ἀνεβόησεν. «Ἑλληνες ἀδελφοί, εὐλογημένοι στρατιῶται τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, ὁ Θεὸς ἠγάσας τὰ ἄρματα σας».

Εἶαν, ἐνῶ κατὰ θεῖον ἔλεον ἔχτε τοιοῦτον Σχολεῖον καὶ τοιοῦτον ἐνάρετον διδάσκαλον εἰς τὴν πατρίδα σας.¹ οἱ δὲ τελειότεροι τὴν ἡλικίαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ πολέμου. αὐτοὶ ἐξεδύθησαν ὅλοι τὸ ἔνδυμα τῆς σεμνότητος, παραμελοῦν τὰ μαθήματα, τὴν προθυμίαν εἰς τὰ τοῦ πολέμου καὶ καταγίνονται ἀπὸ τὴν ἀνγὴν ἕως τὸ ἑσπέρας καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὸ νὰ παίξουν μὲ τὰ χαρτῖα μὲ μεγάλην ἀναισχυντίαν καὶ τὸ πλέον χειρότερον εἶναι ὅτι οἱ ἅγιοι ἱερεῖς καὶ δημογέροντες ἢ λαμβάνουν εὐχαρίστησιν βλέποντές τους ἢ ἀδιαφοροῦν καὶ δὲν τοὺς ἐλέγχουν...». Ἔπειτα κατόπιν ὁ συνήθης ἀφορισμὸς κατὰ τῶν νέων αἰτινες «ἐκακοσυνήθισαν νὰ παίξουν τὰ χαρτῖα.....». Δημοσιεύομεν ὧδε ταῦτα ὅπως ἀποδείξωμεν πῶς οἱ Πατέρες ἡμῶν, καὶ κατὰ τοὺς παραχώδεις χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐφρόντιζον νὰ μορφώσωσι καὶ παιδαγωγῶσι «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» τὰ τέκνα των.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν παρέμενε πάντοτε ἐν Ναυπλίῳ μετέβαινε καὶ ἀλλαχῶ τῆς Πελοποννήσου πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος, διδάσκων καὶ προτρέπων καὶ παρηγορῶν. Ὅτε προὔκειτο νὰ συγκροτηθῇ ἐν Ἄστρει ἡ δευτέρα τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικὴ Συνέλευσις, τὰ χωρῖα τῆς ἐπαρχίας Καλαμῶν ἤθελον ν' ἀποστείλωσιν ἴδιον πληρεξούσιον, ἐλθόντα εἰς ἔριδας πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει τῶν Καλαμῶν. Τῇ παρακλήσει τῆς Διοικήσεως, μετέβη ὁ Δανιὴλ εἰς τὰ χωρῖα νὰ πείσῃ αὐτὰ ν' ἀποστείλωσιν ἐκλέκτορας πρὸς ἐκλογὴν πληρεξουσίων. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων ἐπέισθησαν εἰς τὰς προτροπὰς του ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἐκλεγῇ πληρεξούσιος ὁ ἱερομόναχος Γεράσιμος Παπαδόπουλος, ἀπολαύων γενικῆς ἐκτιμήσεως καὶ σεβασμοῦ². Ὁ Δανιὴλ κα-

1. Ἐν τῷ Σχολείῳ τούτῳ τοῦ Καρτσιώτου ἀπὸ τοῦ 1800 καὶ ἐντεῦθεν ἐσχολάρησαν οἱ ἐξ Ἁγίου Πέτρου τῆς Κυνουρίας ἀδελφοὶ Ἰωάννης καὶ Παρθένιος Μαρμάκης (Περβλ. Ἀμφρ. Φραντζῆ. Ἐπιτομὴ τῆς Ἱστορ. τῆς Ἀναγεννήθ. Ἑλλάδος 1, 83). Ὑπέστη δὲ κλονισμὸν κατὰ τὸ 1821 ὅστις δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Κατὰ τὸ 1823 ἐπανευρίσκομεν τὸ Σχολεῖον ἐν Καλυβτίῳ καὶ τὸν κηρὸν του ὡς τόπον συνεδρίας τῶν πολιτικῶν ἀντιπροσώπων τῆς Β' ἐν Ἄστρει Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, ὡς καὶ κατὰ τὸ 1824. Ἐν Κυνουρίᾳ ὑπῆρχον πολλοὶ Μοναὶ αἰτινες συνεισέφερον, πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς τὴν διατήρησιν τῶν Σχολείων τοῦ Ἁγίου Πέτρου, Πραστοῦ, Λεωνιδείου καὶ ἄλλων.

2. Τὸν βίον τοῦ Γερασίμου συνέταξεν αὐτὸς ὁ Δανιὴλ τῷ 1844. Ἐξεδόθη δὲ ὑπὸ τοῦ Κ. Δουκάκη ἐν Καλάμαις (1833) ὅστις ἐξέδωκε καὶ τινὰς μελέτας αὐτοῦ κατόπιν. Ὁ Γεράσιμος Παπαδόπουλος κατήγετο μὲν ἐκ τῆς Ζατούνης τῆς Γορτυνίας, ἔδρασε δὲ καὶ εἰργάσθη ἐν Καλάμαις ἐνθὰ ἴδρυσε καὶ τὴν Μονὴν τῶν Καλογραίων. Οὗτος ἐσπούδασεν ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Δημητσάνης, μετέβη δὲ κατόπιν, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἐν Καλάμαις καὶ ἴδρυσε Σχολὴν ἣν διέτηρε ἐξ ἰδίων καὶ ἐδίδασκε μετ' ἄλλου διδασκάλου.

τώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν ἐνάρετον κληρικὸν Γεράσιμον νὰ δεχθῆ τὴν ἐκλογὴν καὶ οὕτως ἡ ἀποστολή του ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος κατὰ τὸ 1835 (15 Ἀπριλίου) ἔνεκεν ἐλλείψεως διδασκαλίας τοῦ θείου Λόγου ἐν τοῖς Ἱ. Ναοῖς, προέβαλεν εἰς τὴν Πολλαχῶς ὠφέλησε τὴν Μεσσηνίαν, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησε καὶ τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα του Ζάτουναν. Ἐδῶρησε πεντακόσια (500) γρόσια εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ Σχολείου αὐτῆς ἐκ τῶν τόκων αὐτῶν. Ἡ δωρεὰ αὕτη κατεωρήθη εἰς τὸν κώδικα τῆς Ἐκκλησίας Παναγίας, ὁπόθεν ἀποσπῶμεν ταῦτα «1790 Φεβρουαρίου 5. Τὴν σήμερον ἀφιέρωσεν ὁ δοσολογιώτατος κύρ Γεράσιμος, υἱὸς τοῦ ποτε μακαρίτου Ἰωάννου Παπαδοπούλου, εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὀνομαζομένης Ἐλοβ.τισας γρόσια τουρκικὰ πεντακόσια ἤτοι 500 καὶ ἔγραψεν εἰς τὴν ἀγίαν ἐκφώνησιν τρία ὀνόματα, τὸ ἰδικόν του Γερασίμου Μοναχοῦ, τοῦ πατρός του Ἰωάννου καὶ τῆς μητρός του Ἀντωνίτσας, εἰς τὰ ὁποία γρόσια πεντακόσια ἐγκατέστησε κυρίους Ἐπιτρόπους τὸν κύρ Θεωδοράκην Ἀσημακόπουλον καὶ τὸν κύρ Εὐστάθιον Λογοθετόπουλον, ὡσὰν αὐτὰ τὰ ἄσπρα δὲν ἔχουν νὰ χωρισθοῦν εἰς καμμίαν ἄλλην χρῆσιν, μήτε εἰς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας. Παρὰ τὴν σήμερον τὰ ἐδάνεισαν αὐτὰ οἱ ρηθέντες δύο Ἐπίτροποι εἰς ὅλον τὸ χωρίον Ζάτουνα, ὡς διαλαμβάνει ἡ ὁμολογία τους καὶ ἔχει τὸ χωρίον νὰ δίδῃ τῶν αὐτῶν Ἐπιτρόπων γρόσια ἑκατὸν εἴκοσι ἀριθ. 120 τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, ἀπὸ τὰ ὁποία ἔχουν νὰ δίδουν τὰ ἑκατὸν ἐνὸς διδασκάλου διὰ τὸν μισθὸν του νὰ διαβάξῃ τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου τόσον καὶ ξένα, ἂν ἔλθουν, ἀδωροδοκῆτως. Τὰ δὲ 20 νὰ δίδουν τὰ δέκα εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου Ἐλοβίτισας καὶ τὰ ἄλλα δέκα εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐγράφησαν τὰ ἄνωθεν τρία ὀνόματα Γερασίμου, Ἰωάννου, Ἀντωνίτσας καὶ εἰς τὴν ἐκφώνησιν τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Πρὸς τοῦτους φανερώνομεν, ὅπου καὶ εἰ μὴν καὶ ἠθέλες λάβῃ τὸ χωρίον δύναμιν καὶ δὲν θελήσουν τὰ αὐτὰ νὰ τὰ κρατήσουν ἐπάνω τους νὰ τὰ ἐπιστρέφουν σῶα τῶν ἄνωθεν Ἐπιτρόπων, διὰ νὰ τὰ δώσουν εἰς ἄλλο μέρος νὰ πάρουν τὰ αὐτὰ γρόσια ἑκατὸν εἴκοσι, διὰ νὰ δίδουν τὰ ἑκατὸν τοῦ διδασκάλου, ὡς ἄνωθι εἶπομεν, διὰ νὰ μὲνῃ τὸ Σχολεῖον παντοῖνὰ εἰς τὸ χωρίον Ζάτουνα, ἐπειδὴ διὰ τοῦτο τὰ ἀφιέρωσεν, ὅπου νὰ δίδεται τὸ διάφορον τῶν πεντακοσίων γροσίων ἐνὸς διδασκάλου διὰ μισθὸν νὰ διαβάξῃ τὰ παιδιὰ ἐντόπια καὶ ξένα, τὸ δὲ κεφάλαιον νὰ μὲνῃ πάντοτε ἀδιάσειστον». Τὸ Σχολεῖον διετηρήθη διὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ Γερασίμου ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ὄνόματα δὲ διδασκάντων γνωρίζομεν τὰ ἐξῆς Εὐστάθιος Χαροτόπουλος, ἀναφερόμενος τῷ 1785, Ἡσαΐας Μιχαλόπουλος καὶ Κ. Γ. Οἰκονομόπουλος, ὀλίγα ἔτη πρὸ τοῦ γιγαντώδους ἀγῶνος τοῦ 21.

Τὰ πεντακόσια γρόσια, τὰ ὁποία ἐδῶρησεν ὁ Γεράσιμος δὲν ἦσαν ὀλίγα κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. Ἐν Ζατούγῃ ἐκ τινος κώδικος μαθάνομεν ὅτι ἡ ἀγοραία ἀξία τῆς ἀγελᾶδος ἦτο δύο γρόσια, τοῦ προβάτου 1)3, τοῦ χοίρου 1)2, τοῦ ζεύγους ἀρότριώντων βοῶν 10, τῆς φορβάδος 7 1)2 κ. λ. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχεν ἔλθῃ ἐκ Σμύρνης ὁ Νταλιβάρης ἐν Δημητσάνῃ ὅστις ἔφερε 1000 γρόσια θεωρούμενον ποσὸν μυθικόν. Οἱ συμπολιταὶ του θαυμάζοντες ἔλεγον «καὶ δὲν μουρλένεται ἀπὸ τὰ τόσα χρήματα»;

Γραμματεῖαν τὸν διορισμὸν ἕξ ἱεροκηρύκων, τριῶν μὲν εἰς τὴν Πελοπόννησον, δύο εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ἓν εἰς τὸ Αἰγαῖον τοιούτους δὲ προέτεινε τὸν Πρωτοσύγκελον Ἰωάσαφ τὸν Βυζάντιον ὅστις εἶχε χρηματίση τῷ 1829 Σχολάρχης ἐν τῇ κωμοπόλει τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Κορινθίας, ἀπὸ δὲ τοῦ 1831 ἐν τῇ κωμοπόλει τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς Κυνουρίας, τὸν ἐκ Δημητσάνης Καλλίνικον Καστόρη, τὸν ἱερομόναχον **Δανιὴλ Γεωργόπουλον**, τὸν διάκονον Καλλίνικον Ἰάσωνα, τὸν Ἥλιαν ἐν Πάρῳ διαμένοντα, καὶ τὸν Γερμανόν, ἐκδότην τῆς «Εὐαγγελικῆς Σάλπιγγος». Ἐκ τούτων τοὺς πέντε πρῶτους δῶρισεν ἡ Κυβέρνησις διὰ Β. Διατάγματος· μόνον ὁ Ἥλιος δὲν ἐδέχθη, διότι δὲν ἠθέλησε νὰ δώσῃ τὴν νόμιμον διαβεβαίωσιν.

Οὕτως ὁ Δανιὴλ Γεωργόπουλος διορίσθη ἱεροκῆρυξ καὶ παρέμενε κυρίως ἐν Καλάμαις, ὅθεν μετέβαινε καὶ εἰς τ' ἄλλα χωρία, εὐαγγελιζόμενος ἐνδυνάμως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Κατὰ ποῖον χρόνον ἀκριβῶς ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, δὲν εἶνε γνωστόν. Πάντως ὅμως μετὰ τὸ 1844 ὅτε συνέγραψε τὸν βίον τοῦ Γερασίμου Παπαδοπούλου περὶ οὗ εἴπομεν ἀνωτέρω. Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ λέγει. «Ἐχει, καὶ αὐτός, Διδάσκαλε, Σεβασμιώτατε Πάτερ, τὸν γε κατὰ δύναμιν ἕρανον τοῦ πνευματικοῦ σου υἱοῦ καὶ φίλου, ἀντὶ τῆς διὰ τοῦ βίου ἀγάπης, ἀντὶ τῶν πατρικῶν σου συμβουλῶν, ἀντὶ τοῦ ἐνθέου σου παραδείγματος, ἀντὶ τῶν ἀδιαλείπτων ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχῶν σου πρὸς Κύριον».

Ὁ Δανιὴλ, ὅστις ἦτο ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Αἰμυαλῶν τῆς Γορτυνίας ἦτο λόγιος κληρικός καὶ εὐσεβής· ἔδρασε δὲ πολλαχῶς ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἐπαναστάσεως συνέταξε καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βενετίᾳ κατόπιν (1833) βιβλίον χρησιμώτατον «**Ἱερὰ Ἀνθολογία περὶ τῶν σεπτῶν καὶ θείων ἐπιτὰ Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας**» ὑπὸ Δανιὴλ Γεωργοπούλου τοῦ ἐκ Ζυγοβιστίου, διδασκάλου τῆς ἐν Δημητσάνῃ Ἑλληνικῆς Σχολῆς, διορθῶσει δὲ τοῦ Εὐγενίου Διογενεΐδου καὶ συνδρομῇ τοῦ Ἐγνιμοϊάτου Ἀλεξάνδρου Τσατσαράγκου». Τὸ βιβλίον τοῦτο συνέταξε μὲν τῷ 1829 ἐν Ἀστροει τῆς Κυνουρίας, ἔλαβε δὲ ἀφορμὴν ἐκ τῶν συμβάντων «εἰς τὸν δεκαετῆ πόλεμον τῆς Ἑλλάδος». Οἱ ἱερεῖς ἄλλοι ἄλλα ἔπραττον, ἕνεκα πολλὰς αἰφνιδίων ἐπιθέσεων τοῦ ἐχθροῦ, εἰς τὰ μυστήρια τὰ ὁποῖα ἐτέλουν «καὶ δὲν λείπουν καθ' ἡμέραν ἐξετάζοντες τὰ περὶ αὐτῶν, οἱ διασωθέντες ἐκ τοῦ κινδύνου ἱερεῖς, φοβούμενοι τὸ κατάκριμα». Ὁ συγγραφεὺς «ἐκ τῆς αὐτῆς τοῦ πολέμου ἀνωμαλίας, τόπον ἐκ τόπου νὰ διαμείβῃ» ἠναγκαῖετο, ἤκουσε δὲ «καὶ ταῦτα τὰ συμβάντα καὶ ἄλλα

ἴσα ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἄλλης τινος περιστάσεως συμβαίνουσιν εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν τελούμενα μυστήρια», ἀπεφάσισε νὰ συγγράψῃ τὸ βιβλίον, καὶ νὰ δώσῃ ὁδηγίαν περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς εὐλαβεῖς ἐφημερίους τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ πλείους τῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν ἔμειναν χηρεύουσαι κανονικῶν Ἐπισκόπων καὶ ἔμεινεν ἡ πᾶσα διοίκησις τῶν ἐν αὐταῖς Ἐκκλησιῶν εἰς χεῖρας τῶν ἱερέων ἢ τοῦτον εἰπεῖν, ἔμεινον διόλου ἐστερημένοι πνευματικῆς προστασίας, καθὼς θρητῶν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖ εἰς δύο μέρη «τὸ μὲν πρῶτον περιέχει περὶ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων εἰς ἑπτὰ κεφάλαια συμπληρούμενον, ὅσος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μυστηρίων» «τὸ δὲ δεύτερον, συμπληρούμενον εἰς ἕξ κεφάλαια περιέχει κατὰ τάξιν πῶς νὰ οἰκονομῇ ὁ ἱερεὺς ὅσα συμβαίνουσιν ἐξ ἀπροσεξίας ἢ ἄλλης περιστάσεως τινὸς εἰς καθὲν ἀπὸ αὐτὰ τὰ μυστήρια, πλὴν τοῦ Εὐχελαίου, καθότι οὐδὲν συμβαίνει τι εἰς αὐτὸ τὸ μυστήριον».

Τὸ βιβλίον ἐν χειρογράφῳ ὑπέβαλεν εἰς τὴν κρίσιν τῶν διασημοτέρων τότε ἱεραρχῶν καὶ κληρικῶν ἐξ ὧν ὁ Ἄνδρουσῆς Ἰωσήφ, ὅστις ἔθετο καὶ τὴν ἐπιγραφὴν «**Ἀνθολογία**», ἔγραψεν ἐκ Κρανιδίου τῷ 1827 πρὸς τοῖς ἄλλοις «...ὁ πόνος σου, Ἀγαπητὲ καὶ ἐν Χριστῷ υἱὲ ποθεινότατε, ἱερὰ καὶ ἡ βίβλος ὠφέλιμος, οὐχ' ἥμιστα δὲ καὶ ἀναγκαῖα ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐνὶ λόγῳ, ὥσπερ τὸ εὐθὺ εὐθέως οὐ δεῖται καὶ τὸ πλῆρες προσθήκης οὐ δέχεται, οὕτω καὶ ἡ ἱερὰ βίβλος σου οὐ χρεῖται χειρὸς ἐτέρας εἰς διόρθωσιν»¹. Ὁ Ταλαντίου (κατόπιν Ἀθηνῶν) Νεόφυτος ἔγραψεν ἐξ Αἰγίνης ὅτι εὗρεν αὐτὸ «ἀκίβδηλον καὶ ἀναγκαιότατον παντὶ τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ παντὶ τῷ Χριστωνύμῳ πληρώματι» καὶ ἐνέκρινεν «ὅπως τύποις ἐκδοθῇ ἕνεκα τῆς κοινῆς ψυχοσωτηρίου λυσιτελείας». Ὁ Τριπόλεως καὶ Ἀμυκλῶν Δανιὴλ (ἐν «Θεολογία» ἔτος Ζ' τεύχος ΚΕ' 1929. Μητροπολίτου Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Πολυκάρπου) λέγει. «Ὅσα ἐκ τῶν ἀνθέων τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἐκκλησίας λειμώνων μελίττης δίκην τῆς φιλοπόνου ἀποδρεψάμενος, ὡς ἐν σίμβλῳ ἱερῷ, τῇ Βίβλῳ ταύτῃ ἀπεθησαύρησαι, μέλι γλυκὺ καὶ σωτήριο, ταῦτα μετ' εὐκρινείας μοι τῆς ἐνούσης ἐθεωρήθη ἤδη καὶ ὡς

1. Ὁ Ἄνδρουσῆς Ἰωσήφ, γεννηθεὶς ἐν Τριπόλει, ἀπεφοίτησε τῆς Σχολῆς τῆς Δημητσάνης· συνέστησε Σχολὴν, πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἐν Δολιανοῖς τῆς Κυνουρίας μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1790—1806 ὅτε ἐγένετο Ἐπίσκοπος Ἄνδρουσῆς, Πάντως ἐκ τῆς ἐν Δημητσάνῃ φοιτήσεώς του ἐγνώριζε τὸν λόγιον κληρικὸν Δανιὴλ. (Πεβλ. Ἰωσήφ Ἄνδρουσῆς τοῦ Ἰεζεκ. Βελανιδιώτου, νῦν Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναρίου).

ἔχοντα τὸ ἄριστον οἶκον, οὐδεμιᾶς ἄλλης, οἶμαι, δεῖται τῆς ἐπιχοίσεως εἰς ἀναπλήρωσιν». Ὁ δὲ τότε διδάσκαλος Καλλίνικος Καστόρης (κατόπιν Ἀρχιεπ. Φθιώτιδος) ἀπὸ Δημητσάνης (τῇ 10 ἑβραίου 1829) ἔγραφεν «ὅτι ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῆς βίβλου σου μ' ἐνέπνευσεν εὐχαρίστησιν ἀπεριόριστον διὰ τοῦ διπλοῦ λόγου τῆς οὐσιαστικῆς ἀξίας καὶ τῆς ἔμφορονος διαρρυθμίσεώς της». Ἡ βίβλος αὕτη ἐξεδόθη τὸ δεύτερον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιεπισ. Φθιώτιδος Καλλινίκου μετὰ δύο αὐτοῦ ψυχοφελῶν λόγων.

Αἱ κρίσεις αὗται εἶνε μᾶλλον ὑπερβολικαί. Πάντως τὸ βιβλίον εἶνε εὐσύνοπτον καὶ εὐληπτον· ὠφέλησε δὲ καὶ ὠφελεῖ ἀκόμη τοὺς ἔφημερούς. Συνετάχθη δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παλαιότερων, ὡς τοῦ Συμεὼν Θεσσαλονίκης τοῦ Ταμείου τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ Ἐπισκόπου Καμπανίας, τοῦ Πηδαλίου τοῦ Νικοδήμου καὶ ἄλλων ἀπὸ τῶν ὁποίων «τὰ πάντα, πλὴν μικρῶν τιῶν σημειωμάτων, ἤρανίσαστο ὅσα ἐφάνησαν συντείνοντα εἰς τὸν σκοπὸν».

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ
(Συνοδινός)